

Podolės Kamenecas

Ankstyvoji feodalizmo laikų miestas šiuolaikinio Podolės Kameneco teritorijoje su išplėtotais amatais ir prekyba iškilo maždaug XI-XII a. Jis užėmė nemažą plotą ir susidėjo iš kelių nedidelių gyvenviečių.

VideoLightBox Gallery generated by

VideoLightBox.com

#videogallery

a#videolb{display:none}



1240 m., kai Kamenecą valdė Iziaslavas Vladumirovičius, miestas buvo sugriautas chano Batijaus karių ir beveik iki XIV a. Vidurio jį valdė chano vietininkai kaip Aukso ordai priklausančią Podolės dalį. Paskutinio XVI a. Trečdalis lenkų kronininkas M.Strijkovskis rašo, kad 1362 m. sutriuškinęs Ordą prie Mėlynųjų Vandenių Lietuvos didysis kunigaikštis Algiras kamenecą ir visą Podolės žemę perdavė valdyti savo sūnėnams: Lietuvos kunigaikščiams Karijotaičiams- Jurgiui, Aleksandrui, Konstantinui ir Teodorui. Bychovo kronikos (XVI a. Trečiasis dešimtmetis) liudijimu, jų valdymo laikotarpiu dėl patogios strateginės padėties miestas aktyviai kūrėsi ir plėtojosi. Brolių Karijotaičių iniciatyva buvo statomi gynybiniai įtvirtinimai: mūrai, bokštai ir požeminiai įrengimai. 1374 m. lapkričio 7 d. Kunigaikščiai Jurgis ir Aleksandras Karijotaičiai Kameneco piliečiams suteikė Magdeburgo teisę. Jų raštas – vienintelis liudijimas, jog Podolėje XIV a. Antrojoje pusėje buvo taikoma Magdeburgo teisė. Pagal šį dokumentą miesto bendruomenei buvo padovanota 200 lanų lauko ir ganykla gyvuliams; miestiečiai buvo atleidžiami nuo bet kokių prievolių nuo dovanotos žemės 20 metų (kito rašto nuorašo liudijimu -24 metams). Be to miestiečiams suteikta savarankiško teismo teisė prieš savo vaitą ir tarybos narius, apibrėžtos kunigaikščio ir magistro jurisdikcijų ribos. Magistrato nuožiūrai atiduotas visų prekybos ir pramonės įmonių pelnas, o miestiečiai įpareigoti savo lėšomis atlikti visus miesto remonto darbus, pirmiausia

prižiūrėti gynybinius įrengimus. Taip pat nustatyta bet kokių operacijų su dvarais, neturinčiais savininko arba kai savininkas nežinomas, vykdymo tvarka. Nors 1374 m. rašte žodžiai Magdeburgo teisė arba vokiečių teisė nepavartoti, tačiau jų teisėtumą rodo 1432 m. privilegija, kuria Lenkijos karalius Vladislovas Jogaila Kameneco vaitui patvirtino Kameneco „vokiečių, kitaip Magdeburgo“, teisę. Kartu 1374 m. privilegija rodo, kad tuo metu miesto bendruomenė nebuvo padalyta į atskirus etninius anklavus su savomis jurisdikcijomis. Tai tapo įmanoma tik po 1434 m., miestui galutinai perėjus Lenkijos Karūnos valdžion. Būtent tada lenkų mažuma pradėjo išstumti kitas tautybes, todėl prireikė įvesti specialias jurisdikcijas. Pavyzdžiui, 1491 m. raštu rusėnų bendruomenė gavo teisę rinkti savo vaitą, o armėnų - 1496 m. Valdant Aleksandriui Karijotaičiui (1374-1380) Kamenecas tapo Podolės žemės administraciniu centru ir savo raida aplenkė kitus miestus - senąją sostinę Smotryčių ir Bakovą. Aleksandro (žūvimo mūšyje su Krymo totoriais) politiką, nukreiptą į miesto ir regiono infrastruktūros plėtrą, tęsė jo brolis Konstantinas (1380-1391). Pirmojoje 1400 m. pusėje Kamenecą užvaldė Lietuvos kunigaikštis Švitrigaila, kuris 1401 m. stoji prieš vasalinę Lietuvos priklausomybę nuo Lenkijos. Po metų valdyti Kamenecą jis perdavė seniūnui Hryckai Kirdijevičiui. Tačiau šis 1402 m. sutiko slapta perduoti miestą ir kitas Podolės pilies Jogailos vietininkui Derlavui Konopkai. Vakarų Podolė ir Kamenecas vėl pateko Lietuvos valdžio tik 1411 m. ir išlaikė tokią padėtį iki Vytauto mirties 1430 m. spalio 27 d.ų pačių metų lapkričio mėn. Broliai Bučatskiai - Teodoras (Fridrichas), Mykolas ir Mužila - išviliojo iš miesto ir areštavo vaivadą Daugirdą, o Kamenecę apsistojo Mykolo vadovaujama lenkų įgula.